

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

18. aprill 2013*

Apellatsioonkaebus — EÜ artikli 225 lõige 1, artikkel 235 ja artikli 288 teine lõik — Euroopa Ühenduse vastu esitatud lepinguvälise vastutuse hagi — Vaidluse lepinguvälise olemuse hindamine — Ühenduste kohtute pädevus

Kohtuasjas C-103/11 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 26. veebruaril 2011 esitatud apellatsioonkaebus,

Euroopa Komisjon, esindajad: T. van Rijn, E. Montaguti ja J. Samnadda, keda abistasid advokaadid A. Berenboom ja M. Isgour,

apellatsioonkaebuse esitaja,

teised menetlusosalised:

Systran SA, asukoht Pariis (Prantsusmaa),

Systran Luksemburg SA, asukoht Luxembourg (Luksemburg), esindajad: advokaadid J.-P. Spitzer ja E. De Boissieu,

hagejad esimeses astmes

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president A. Tizzano (ettekandja), kohtunikud M. Ilešič, E. Levits, J.-J. Kasel ja M. Berger,

kohtujurist: P. Cruz Villalón,

kohtusekretär: ametnik C. Strömholm,

arvestades kirjalikus menetluses ja 19. aprilli 2012. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 15. novembri 2012. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

otsuse

- 1 Apellatsioonkaebuses palub Euroopa Komisjon tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 16. detsembri 2010. aasta otsuse kohtuasjas T-19/07: Systran ja Systran Luxembourg vs. komisjon (EKL 2010, lk II-6083, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus”), millega Euroopa Kohus mõistis Euroopa Komisjonilt üldsummana Systran SA (edaspidi „Systran”) kasuks välja 12 001 000 euro suuruse hüvitise kahju eest, mis talle tekkis tema autoriõiguste ja oskusteabe rikkumise tõttu komisjoni masintõlkesüsteemi hoolduse ja keelilise täiustamise projekti elluviimiseks komisjoni korraldatud hanke tulemusel.

Vaidluse taust

- 2 Systrani masintõlkesüsteemi (SYStem TRANslation) esialgne versioon „Systran Mainframe” töötati välja 1968. aastal ja seda turustasid World Translation Center Inc. (edaspidi „WTC”) ja teised temaga seotud ettevõtjad (edaspidi kõik koos „WTC kontsern”).
- 3 Komisjon võttis nimetatud süsteemi esimest korda oma tõlketeenistuses kasutusele versioonina „EC-Systran Mainframe” WTC-ga 1975. aastal sõlmitud lepingu alusel. Lisaks sõlmis komisjon aastatel 1976–1987 WTC kontserni äriühingutega hulga lepinguid, et esiteks täiustada Systrani masintõlkesüsteemi ja teiseks arendada seda edasi uutes keelepaarides, mida oli kokku üheksa.
- 4 Äriühing Gachot SA (edaspidi „Gachot”) soetas rea lepingutega, mis on sõlmitud alates 1985. aasta septembrist, osaluse WTC kontserni äriühingutes, kes olid Systrani tehnoloogia ja Systrani masintõlkesüsteemi Systran Mainframe'i versiooni omanikud, ning see kontsern muutus osaluse omandamise tulemusena ise kontserniks Systran.
- 5 Systrani kontsern ja komisjon kirjutasid 4. augustil 1987 alla lepingule, mis käsitleb Systrani masintõlkesüsteemi ühise edasiarendamise ja täiustamise korraldamist Euroopa Ühenduse praegustes ja tulevastes ametlikes keeltes, samuti selle rakendamist (edaspidi „koostööleping”). Koostöölepingu artiklites 11 ja 12 on märgitud, et lepingule kohaldatakse Belgia õigusakte ja kõik poolte vahel selle lepingu tõlgendamise, täitmise või täitmata jätmise küsimustes tekkinud vaidlused lahendab vahakohus.
- 6 Lisaks sõlmis komisjon aastatel 1988–1989 Gachot'ga, keda ennast kutsutakse sellest peale „Systraniks”, neli järgmist lepingut, et saada Systrani masintõlkesüsteemi kasutusluba saksa-inglise, saksa-prantsuse, inglise-kreeka, hispaania-inglise ja hispaania-prantsuse keelepaaride jaoks.
- 7 Komisjon lõpetas koostöölepingu 1991. aasta detsembris, kuna Systran ei olnud täitnud oma lepingulisi kohustusi. Koostöölepingu lõppemise kuupäeval oli Systrani masintõlkesüsteemi EC-Systran Mainframe'i versiooni koosseisus 16 keeleversiooni.
- 8 Seejärel töötas Systrani kontsern välja ja turustas masintõlkesüsteemi Systran uue versiooni, s.o Systran Unixi, mis töötas Unixi ja Windowsi operatsioonisüsteemides, samas kui komisjon arendas välise lepingupartneri abiga edasi selle süsteemi EC-Systran Mainframe'i versiooni, mis töötas Mainframe'i operatsioonisüsteemis ega ühildunud Unixi ja Windowsi operatsioonisüsteemidega.
- 9 Teisel korral sõlmisid Systran Luxembourg SA (edaspidi „Systran Luxembourg”) ja komisjon selleks, et panna Systrani masintõlkesüsteemi EC-Systran Mainframe'i versioon tööle Unixi ja Windowsi keskkonnas, neli lepingut (edaspidi „portimislepingud”), mille alusel töötati välja masintõlkesüsteem „EC-Systran Unix”.

- 10 Esimese portimislepingu allkirjastamisega 1997. aasta detsembris andis Systran oma nõusoleku, et komisjon võib esiteks kasutada kaubamärki Systran süstemaatiliselt iga masintõlkesüsteemi puhul, mis on tuletatud algupärasest masintõlkesüsteemist Systran, üksnes selle süsteemi levitamise või kasutada andmise otstarbel, ja teiseks lubati komisjonil kasutada Systrani tooteid Unixi ja/või Windowsi keskkonnas oma asutusesisesteks vajadusteks.
- 11 Esimese portimislepingu artikkel 13 nägi ette, et „[k]omisjonile teatatakse viivitamatult igast tulemusest või patendist, mille [Systran Luxembourg] on käesoleva lepingu täitmisel saanud; tulemus või patent kuulub Euroopa ühendustele, kes võivad seda vabalt kasutada, välja arvatud juhul, kui tööstusomandi või intellektuaalomandi õigused on juba tekkinud” ja „[k]omisjoni masintõlkesüsteem jääb kõigi oma koostisosadega komisjoni omandiks isegi siis, kui neid osi on lepingu täitmise käigus muudetud, välja arvatud sel juhul, kui tööstusomandi või intellektuaalomandi õigused on juba tekkinud”.
- 12 Esimese portimislepingu artiklites 15 ja 16 on märgitud, et lepingule kohaldatakse Luksemburgi õigusakte ning kõigi lepingu üle tekkinud vaidluste lahendamine on Luksemburgi kohtute pädevuses.
- 13 Lisaks on neljanda portimislepingu esimese muudatusega määratud selle lepingu lõppemise kuupäevaks 15. märts 2002 ja muu hulgas täpsustatud, et Systran Luxembourg kohustub selleks kuupäevaks esitama ajakohastatud tõendid kõikide intellektuaalomandi ja tööstusomandi õiguste kehtivuse kohta, millele Systrani kontsern pretendeerib seoses masintõlkesüsteemiga Systran. Komisjoni sõnul ei ole Systran Luxembourg neid andmeid talle esitanud.
- 14 Komisjon kuulutas 4. oktoobril 2003 välja hanke komisjoni masintõlkesüsteemi „EC-Systran Unix” hooldamiseks ja keeleliseks täiustamiseks. Hanke tulemusena sõlmiti kümnest osast koosneva hanke kahe osa suhtes lepingud äriühinguga Gosselies SA (edaspidi „Gosselies”).
- 15 Systran teavitas 31. oktoobri 2003. aasta kirjaga komisjoni sellest, et komisjoni kavandatavad tööd võivad rikkuda talle kuuluvaid intellektuaalomandi õigusi, millele komisjon vastas, et Systrani kontsern ei ole esitanud tõendeid nende intellektuaalomandi õiguste kohta, millele Systran osutab seoses masintõlkesüsteemiga Systran, ja sellest järeldab komisjon, et Systranil ei ole õigust vastustada töid, mille on teostanud hanke võitnud äriühing.

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

- 16 Systran ja Systran Luxembourg esitasid hagi, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 25. jaanuaril 2007, nõudes kahju hüvitamist, mida nad väidetavalt kandsid rikkumiste tõttu komisjoni masintõlkesüsteemi hoolduse ja keelelise täiustamise projekti elluviimiseks komisjoni korraldatud hanke tulemusel.
- 17 Nimetatud äriühingud palusid nimelt Üldkohtul esiteks kohustada komisjoni viivitamatult lõpetama tegevuse, millega ta on toime pannud tarkvaraõiguste rikkumise ja avalikustamise; teiseks konfiskeerida või hävitada komisjoni ja Gosselies’ valduses olevad teatud infotehnoloogilised andmed; ning kolmandaks mõista komisjonilt välja vähemalt 1 170 328 eurot Systran Luxembourgiga kasuks ja lisaks 48 804 000 eurot Systrani kasuks; neljandaks määrata tehtava kohtuotsuse avaldamine komisjoni kulul erialastes ajalehtedes ja erialajakirjades ning erialastel veebilehekülgedel; ning viiendaks mõista kohtukulud välja komisjonilt.
- 18 Üldkohus hindas enne asja sisulist uurimist kõigepealt komisjoni esitatud vastuvõetamatuse väiteid.
- 19 Esimese väite osas, mille kohaselt on nõude lepingulise aluse tõttu vastuvõetamatu nõue mõista komisjonilt välja hüvitis Systrani ja Systran Luxembourgiga väidetava kahju eest, meenutas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 57–64 kohtualluvuse põhimõtteid lepingulise ja lepinguvälise vastutuse asjades.

- 20 Neid täpsustusi silmas pidades leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 68–77 Systrani ja Systran Luxembourggi kahju hüvitamise nõuet analüüsid, et need äriühingud on esitanud piisavalt tõendeid, mis lubavad järeldada, et Systrani kontsern võib tugineda autoriõigustele Systrani masintõlkesüsteemi Systran Unixi versiooni suhtes ja komisjon ei ole suutnud Üldkohtu pädevust kahtluse alla seada sellega, et ta vaidlustab autoriõigused, millele Systrani kontsern tugineb seda tarkvaraversiooni puudutavas osas.
- 21 Üldkohus märkis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 78–81 esiteks, et ärisaladus hõlmab oskusteabe hulka kuuluvat tehnilist teavet ja et mitte ainult selle üldsusele avalikustamine, vaid ka edastamine pelgalt kolmandale isikule võib raskelt kahjustada teabe esitanud isiku huve, ja teiseks et tehnilist teavet, mis kuulub ettevõtja ärisaladuse hulka ja on edastatud komisjonile kindlal otstarbel, ei tohi avalikustada kolmandale isikule muul otstarbel ilma asjassepuutuva ettevõtja loata.
- 22 Üldkohus järeldas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 82 niisiis, et EÜ artikliga 235 antud pädevust õiguslikult piisavalt põhjendades on Systran ja Systran Luxembourg väitnud, et komisjon on rikkunud lepinguväliseid kohustusi autoriõiguse ja oskusteabe osas, mis on seotud Systrani masintõlkesüsteemi Systran Unixi versiooniga.
- 23 Üldkohus kontrollis seejärel vaidlustatud kohtuotsuse punktides 84–102, kas kohtutoimikust ilmneb, et arvukate lepingutega, mis on sõlmitud ühelt poolt WTC kontserni ja Systrani kontserni (edaspidi „kontsern WTC/Systran”) ja teiselt poolt komisjoni vahel, on nimetatud institutsioonile antud lepingujärgne luba avalikustada kolmandale isikule – käesoleval juhul Gosselies’le – Systrani ja Systran Luxembourggi nõusolekuta teave, mis võib olla kaitstud autoriõiguse alusel ja Systrani kontserni oskusteabena.
- 24 Kõiki neid kaalutlusi arvesse võttes lükkas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 104 komisjoni esimese vastuvõetamatuse väite tagasi.
- 25 Teise vastuvõetamatuse väite, mille kohaselt nõue on ebaselge, lükkas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 107–110 tagasi põhjendamatus tõttu.
- 26 Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 113–117 lükkas Üldkohus tagasi ka kolmanda vastuvõetamatuse väite, mille kohaselt ei ole Üldkohus pädev kahju hüvitamise nõude raames lahendama tarkvaraõiguste rikkumise küsimusi, asudes seisukohale, et tarkvara autoriõiguse rikkumise mõistele koos oskusteabe konfidentsiaalsuse kaitse mõistega oli käsitletaval juhul osutatud ainsa eesmärgiga kvalifitseerida komisjoni ebaseaduslik tegevus lepinguvälise vastutuse hagi raames.
- 27 Lõpuks lükkas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 118–124 tagasi vastuvõetamatuse väited, mis olid esitatud muude nõuete kohta kui Systrani ja Systran Luxembourggi kahju hüvitamise nõuded.
- 28 Üldkohus kontrollis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 137–147 kahju hüvitamise nõude sisulise hindamise käigus kõigepealt Systrani masintõlkesüsteemi versioonide Systran Unix ja EC-Systran Unix sisulist sarnasust ja leidis, et Systran ja Systran Luxembourg võivad tugineda Systrani kontserni õigustele kõnealuse süsteemi Systran Unixi versiooni suhtes, et esitada vastuväited sellest süsteemist tuletatud versiooni EC-Systran Unix avalikustamisele kolmandale isikule ilma nende nõusolekuta. Sellest lähtudes lükkas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 148–157 nende üldsõnalisuse ja tõendamatus tõttu tagasi komisjoni argumendid, millega sooviti eitada Systrani ja Systran Luxembourggi õigusi, tuginedes asjaolule, et kõnealune versioon EC-Systran Unix on üksnes Systrani masintõlkesüsteemi versiooni EC-Systran Mainframe portimise tulemus.
- 29 Pärast seda, kui Üldkohus oli vaidlustatud kohtuotsuse punktis 158 meenutanud seda, milles seisneb komisjonile etteheidetav tegevus, uuris Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 200–261 igakülgelt, kas see tegevus oli õigusvastane.

- 30 Selle analüüsi käigus asus ta esiteks vaidlustatud kohtuotsuse punktides 201 ja 204–215 seisukohale – tuginedes Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/48/EÜ intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta (ELT L 157, lk 45; ELT eriväljaanne 17/02, lk 32) artiklis 5 sätestatud intellektuaalomandi presumptsioonile, mille kohaselt autorina käsitatakse isikut, kelle nimi esineb teosel –, et Systranil ja Systran Luxembourgil on õigus vastustada neid Systrani masintõlkesüsteemi EC-Systran Unixi versiooni teatud aspektidega tehtavaid töid, mis komisjon tellis kolmandalt isikult. Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 202 ja 216–222 järeldas Üldkohus, et komisjon ei ole suutnud tõendada, et talle on Systrani kontserniga alates 1975. aastast sõlmitud lepingute alusel ja tulenevalt nende raames tagatud rahastamisest lubatud selline kasutamine ja avalikustamine, nagu on toimunud vaidlusaluse hankemenetluse tulemusena lepingu sõlmimise tagajärjel.
- 31 Teiseks uuris Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 228–260 komisjoni poolt kolmandalt isikult tellitud tööde sisu, et välja selgitada, kas nimetatud tööd pidid kaasa tooma Systrani masintõlkesüsteemi Systran Unixi versiooni nende andmete või elementide muutmise või üleandmise, mis leiduvad selle süsteemi EC-Systran Unixi versioonis.
- 32 Üldkohus tegi vaidlustatud kohtuotsuse punktis 261 järelduse, et lähtudes asjaomases valdkonnas kohaldatavatest liikmesriikide õiguse ühistest üldpõhimõtetest on komisjon toiminud õigusvastaselt. Üldkohtu arvates kujutab see üleastumine Systrani kontsernile Systrani masintõlkesüsteemi Systran Unixi versiooni suhtes kuuluvate autoriõiguste ja oskusteabe piisavalt selget rikkumist ja sellega kaasneb ühenduse lepinguväline vastutus.
- 33 Olles selles selgusele jõudnud, hindas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 262–325 Systranile ja Systran Luxembourgile tekitatud kahju ning komisjoni toimepandud õigusrikkumise vahelist põhjuslikku seost.
- 34 Läbiviidud hindamise tulemusena tegi ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 326 järelduse, et Systrani kasuks tuleb välja mõista hüvitis üldsummas 12 001 000 eurot, et heastada komisjoni tegevusega tekitatud kahju.
- 35 Lisaks otsustas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 329–332, et rahuldamisele ei kuulu Systrani ja Systran Luxembourgiga taotlus peale kahju väljamõistmise muude meetmete võtmiseks.

Poolte nõuded

- 36 Apellatsioonkaebuses palub komisjon Euroopa Kohtul:
- tühistada vaidlustatud kohtuotsus;
  - jätta kahju hüvitamise hagi rahuldamata;
  - mõista mõlema astme kohtumenetlusega seotud kulud välja Systranilt ja Systran Luxembourgilt, ja
  - teise võimalusena tühistada vaidlustatud kohtuotsus ning saata kohtuasi tagasi Üldkohtusse.
- 37 Systran ja Systran Luxembourg paluvad Euroopa Kohtul:
- jätta apellatsioonkaebus rahuldamata, ja
  - mõista kohtukulud välja komisjonilt.

Suulise menetluse uuendamise taotlus

- 38 Suuline menetlus lõpetati 15. novembril 2012 pärast kohtujuristi ettepaneku esitamist.
- 39 Systran ja Systran Luxembourg taotlesid 14. detsembri 2012. aasta kirjaga suulise menetluse uuendamist.
- 40 Taotlust põhjendasid nad sellega, et kohtujuristi 15. novembri 2012. aasta ettepanekus esitati uued argumendid, mille üle pooled ei olnud vaieldud.
- 41 Sellega seoses on vaja märkida, et kodukorra artikli 83 kohaselt võib Euroopa Kohus igal ajal, olles kohtujuristi ära kuulanud, uuendada määrusega menetluse suulise osa, kui ta eelkõige leiab, et tal ei ole piisavalt teavet või kui asja lahendamisel tuleks tugineda argumendile, mille üle pooled või Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikud ei ole vaieldud (vt 22. novembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-116/11: Bank Handlowy ja Adamiak, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 42 Käesolevas kohtuasjas leiab Euroopa Kohus pärast kohtujuristi ärakuulamist, et tal on olemas kogu vajaminev teave vastamaks esitatud küsimustele ning et seda teavet on käesolevas asjas toimunud kohtuistungil käsitletud.
- 43 Järelikult tuleb Systrani ja Systran Luxembourgigi suulise menetluse uuendamise taotlus jätta rahuldamata.

Apellatsioonkaebus

- 44 Komisjon esitab oma apellatsioonkaebuse põhjenduseks kaheksa väidet.
- 45 Esimese väite kohaselt on Üldkohus rikkunud õigusnormi järeldades, et käsitletav vaidlus on lepinguväline. Teine väide käsitleb kaitseõiguste rikkumist ja tõendite kogumise normide eiramist. Kolmandas väites on komisjon seisukohal, et Üldkohus ei kohaldanud õigesti autoriõigust reguleerivaid norme osas, mis puudutab nende õiguste kuuluvust, millele Systran tugineb. Neljandas ja viiendas väites leiab komisjon, et Üldkohus tegi ilmse hindamisvea, kui ta hindas komisjoni tegevuse õigusvastasust või süülisust ja tema väidetava süü piisavat selgust. Kuuendas väites on komisjon seisukohal, et Üldkohus tegi esiteks vea nõukogu 14. mai 1991. aasta direktiivi 91/250/EMÜ arvutiprogrammide õiguskaitse kohta (EÜT L 122, lk 42; ELT eriväljaanne 17/01, lk 114) artiklis 5 ette nähtud erandi tõlgendamisel ning teiseks ei põhjendanud vaidlustatud kohtuotsust piisavalt seoses kõnealuse direktiivi artiklis 6 ette nähtud erandiga. Seitsmes väide puudutab õigusnormi rikkumist selle hindamisel, kas etteheidetava süü ja väidetava kahju vahel on piisavalt otsene põhjuslik seos. Lõpuks puudutab kaheksas väide õigusnormi rikkumist 12 001 000 euro suuruse kahjuhüvitise määramisel.

Esimene väide, mille kohaselt on rikutud õigusnormi hinnates, et vaidlus on lepinguväline

Poolte argumendid

- 46 Komisjon märgib kõigepealt, et Üldkohus kohaldas valesti 20. mai 2009. aasta otsust kohtuasjas C-214/08 P: Guigard vs. komisjon, mille punkt 43 täpsustab, et ainuüksi tuginemine õigusnormidele, mis ei tulene käsitletavast lepingust, kuid mis on pooltele kohustuslikud, ei saa tuua kaasa vaidluse lepingulise olemuse muutmist ning jätta selle tulemusel vaidlust välja pädeva kohtu alluvusest. Vastupidisel juhul võiksid vaidluse olemus ja järelikult pädev kohus muutuda vastavalt poolte esitatud normidele, mis läheks vastuollu erinevate kohtute sisulise pädevuse reeglitega.

- 47 Lähtudes eeltoodust oleks Üldkohus pidanud kohtutoimiku erinevate asjassepuutuvate dokumentide alusel kontrollima, kas Systrani ja Systran Luxembourggi kahju hüvitamise nõue põhineb objektiivselt ja üldiselt lepingulistel või lepinguvälistel kohustustel, mis võimaldab tuvastada, kas kohtuvaidluse alus on lepinguline või lepinguväline. Tegelikult ei ole ühenduste kohtute vastava pädevuse kindlaksmääramisel väite laad oluline. Seega on lepingust, litsentsist või õiguste loovutamisest tulenevat autoriõigust käsitlev vaidlus lepinguline, kuna vaidluse lahendamine sõltub igal juhul nendest käsitletava õiguse loovutamise või litsentsi andmise tingimuste tõlgendamisest, milles asjaomased pooled on kokku leppinud.
- 48 Seega, kui Systrani viitamine toimingule, mis tema arvates ei olnud lepingutingimustega lubatud, oleks piisav selleks, et käsitada tema komisjoniga peetavat vaidlust lepinguvälise vastutuse raames, tooks see kaasa EÜ artikli 235 kohaldamisala põhjendamatu laiendamise EÜ artikli 238 arvelt.
- 49 Teiseks toob komisjon esile, et Üldkohus esitas ekslikke õiguslikke hinnanguid nende õiguste tõlgendamisel, mis tulenevad mitmest lepingulisest dokumendist ja e-kirjast, mis olid esitatud esimeses kohtuastmes, mille hulgas on komisjoni ja WTC 22. detsembri 1975. aasta leping, aastatel 1976–1987 kestnud ajavahemikul WTC kontserni kuuluvate äriühingutega sõlmitud lepingud, nende hulgas eelkõige 18. jaanuaril 1985 Gachot'ga sõlmitud tehnilise koostöö leping, koostööleping, 1988. ja 1989. aastal Gachot'ga sõlmitud litsentsileping ning portimislepingud.
- 50 Kuigi Üldkohus tunnustas konkreetsete lepingust tekkinud õiguste olemasolu, eelkõige komisjoni „õigust kasutada” Systrani masintõlkesüsteemi EC-Systran Unixi versiooni, ei hinnanud Üldkohus nõuetekohaselt nende õiguste sisu ega täpset laadi.
- 51 Sellega tõlgendas Üldkohus eespool nimetatud lepingute selget mõtet ekslikult või lausa moonutatult, mistõttu tegi ta vaidluse olemuse kindlaksmääramisel hindamisvea.
- 52 Kolmandaks ja lõpuks viitab komisjon lepingute tõlgendamiseeskirjade rikkumisele, kuna Üldkohus ei saa tõlgendada portimislepinguid, eelkõige esimese nimetatud lepingu artiklit 13 nii, et sellest ei tulene komisjonile mingeid õigusi. Selles osas väidab komisjon, et Üldkohus tegi samuti vea, kui ta otsustas, et kuna Systran ei olnud portimislepingute allkirjastaja, ei saanud neid lepingute suhtelise mõju põhimõttest lähtuvalt tema vastu kasutada.
- 53 Systran ja Systran Luxembourg märgivad, et nende arvates ei rikkunud Üldkohus eespool viidatud kohtuotsuse *Guigard vs. komisjon* tõlgendamisel õigusnormi. Nimelt ei piirdunud Üldkohus oma pädevust tuvastades kohtuvaidluse hindamisega asjaomaste äriühingute viidatud õigusnormidest lähtudes, vaid keskendus vaidlustatud kohtuotsuse arutluskäigus sisuliselt komisjoni esitatud lepingute analüüsile. Nimelt meenutas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 62 oma pädevusele hinnangu andmise käigus, et ta võib vabalt uurida lepingu sisu, nagu ta teeb mis tahes dokumendiga, millele pool oma argumentide põhjendamiseks tugineb, et välja selgitada, kas see võib seada kahtluse alla pädevust, mis talle on sõnaselgelt omistatud EÜ artikliga 235.
- 54 Sellest lähtudes järeldas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 71–100, et viidatud lepingud ei sisalda ühtki õiguste võõrandamise klauslit ega näe ette tingimusi, mis annaksid komisjonile õiguse tellida või ise teostada töid, mis kahjustavad Systrani autoriõigusi, ega avalikustada teavet, mis võib olla kaitstud autoriõigustega.
- 55 Järelikult ei rikkunud Üldkohus õigusnormi, kui ta tõlgendas kõnealuseid lepinguid, mis ei ole käesoleval juhul kohtualluvuse kindlaksmääramisel üldse olulised, ning ta leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 101–104 õigesti, et käsitletav vaidlus on lepinguvälist laadi.

Euroopa Kohtu hinnang

- 56 EÜ asutamislepingus on ette nähtud ühenduste ja liikmesriikide kohtute pädevuse jaotus seoses hagidega, mis on esitatud ühenduse vastu ja milles tuginetakse ühenduse kohustusele vastutada kahju tekitamise eest (29. juuli 2010. aasta otsus kohtuasjas C-377/09: Hanssens-Ensch, EKL 2010, lk I-7751, punkt 16).
- 57 Nimelt on EÜ artikli 240 kohaselt liikmesriikide kohtud pädevad lahendama vaidlusi, mille üheks pooleks on ühendus, tingimusel et neid ei ole asutamislepinguga antud Euroopa Kohtu või Üldkohtu pädevusse (9. oktoobri 2001. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-80/99-C-82/99: Flemmer jt, EKL 2001, lk I-7211, punkt 39, ja eespool viidatud kohtuotsus *Guigard vs. komisjon*, punkt 39).
- 58 Samas annab asutamislepingu sätetest Euroopa Kohtule ja Üldkohtule pädevuse ühenduse lepinguvälise vastutusega seotud vaidluste läbivaatamiseks üksnes EÜ artikkel 238. See säte eeldab aga vahekohtuklausli olemasolu ühenduse poolt või tema nimel sõlmitud lepingus (vt eespool viidatud kohtuotsused *Flemmer jt*, punkt 42, *Guigard vs. komisjon*, punktid 40 ja 41) ning sätestab seega erandi üldisest õigusest, mida tuleb niisiis tõlgendada kitsendavalt (vt 18. detsembri 1986. aasta otsus kohtuasjas 426/85: komisjon vs. Zoubek, EKL 1986, lk-4057, punkt 11, ja 20. veebruari 1997. aasta otsus kohtuasjas C-114/94: IDE vs. komisjon, EKL 1997, lk I-803, punkt 82).
- 59 Arvestades EÜ artiklit 240, järeldub eeltoodust, et ühenduse lepingulise vastutusega seotud vaidlused kuuluvad vahekohtuklausli puudumise korral liikmesriikide kohtute pädevusse (eespool viidatud kohtuotsus *Hanssens-Ensch*, punkt 19).
- 60 Mis puudutab ühenduse lepinguvälist vastutust, siis kuuluvad need vaidlused seevastu ühenduste kohtute pädevusse. EÜ artiklis 235 koosmõjus EÜ artikli 225 lõikega 1 on ette nähtud, et Euroopa Kohtu ja Üldkohtu pädevusse kuuluvad vaidlused, mis on seotud kahjude hüvitamisega EÜ artikli 288 teise lõigu alusel ja mille ese on kõnealune lepinguvälise vastutus. Ühenduste kohtute selline pädevus on ainupädevus (vt selle kohta 13. märtsi 1992. aasta otsus kohtuasjas C-282/90: Vreugdenhil vs. komisjon, EKL 1992, lk I-1937, punkt 14; 26. novembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-275/00: First ja Franex, EKL 2002, lk I-10943, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika, ning eespool viidatud kohtuotsus *Hanssens-Ensch*, punkt 17) ja need kohtud peavad kontrollima, kas täidetud on rida kumulatiivseid tingimusi, see tähendab institutsioonidele etteheidetava käitumise ebaseaduslikkus, kahju olemasolu ning etteheidetud käitumise ja osutatud kahju vahelise põhjusliku seose olemasolu; nende esinemise korral on võimalik kohaldada ühenduse lepinguvälist vastutust (vt 9. novembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-243/05 P: Agraz jt vs. komisjon, EKL 2006, lk I-10833, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 61 Eeltoodust tuleneb, et selle kindlaks määramiseks, milline kohus on pädev lahendama ühenduse vastu esitatud spetsiifilist hagi kahju hüvitamise nõudes, tuleb analüüsida, kas kõnealuse hagi ese on ühenduse lepinguline või lepinguvälise vastutus (eespool viidatud kohtuotsus *Hanssens-Ensch*, punkt 20).
- 62 Selles osas tuleb rõhutada, et mõistet „lepinguvälise vastutus” EÜ artikli 235 ja artikli 288 teise lõigu tähenduses, mis on autonoomne mõiste, tõlgendades tuleb silmas pidada selle eesmärgi, milleks on võimaldada jagada kohtualluvus ühenduste kohtute ja liikmesriigi kohtute vahel.
- 63 Niisiis peavad ühenduste kohtud, kellele on esitatud kahju hüvitamise hagi, enne vaidluse kohta sisulise otsuse tegemist kõigepealt välja selgitama, kas asi kuulub nende kohtualluvusse, viies läbi analüüsi, millega määratakse kindlaks asja aluseks oleva vastutuse olemus ja seega ka kõnealuse vaidluse olemus.
- 64 Selleks võtavad need kohtud lihtsalt aluseks õigusaktid, millele pooled tuginevad.

- 65 Nagu komisjon märkis oma esimeses väites, mida on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 46, on Euroopa Kohus selle kohta juba selgitanud, et ainuüksi tuginemine õigusnormidele, mis ei tulene käsitletav juhul asjakohasest lepingust, kuid mis on pooltele kohustuslikud, ei saa tuua kaasa vaidluse lepingulise olemuse muutumist ja seega viia vaidlust välja pädeva kohtu alluvusest. Vastupidisel juhul võiksid vaidluse olemus ja järelikult pädev kohus muutuda vastavalt poolte viidatud õigusnormidele, mis läheks vastuollu erinevate kohtute sisulise pädevuse reeglitega (eespool viidatud kohtuotsus *Guigard vs. komisjon*, punkt 43).
- 66 Samas peavad ühenduste kohtud kontrollima, kas neile esitatud kahju hüvitamise nõue põhineb objektiivselt ja üldiselt lepingulistel või lepinguvälistel kohustustel. Selles osas märkis kohtujurist oma ettepaneku punktides 49 ja 50, et kohtud peavad kohtutoimikus esitatud erinevate andmete, muu hulgas väidetavalt rikutud õigusnormi uurimise alusel välja selgitama – silmas pidades seda, mis laadi on väidetud kahju, etteheidetud käitumine ning asjaomaste poolte õigussuhted –, kas vaidluse ese tuleneb tõesti lepingust, mille põhjalik uurimine on käsitletava vaidluse lahendamiseks möödapääsmatu.
- 67 Kui asjaolude esialgselt uurimisest ilmneb, et on vaja tõlgendada vaidluse poolte vahel sõlmitud lepingu või lepingute sisu, et välja selgitada, kas hageja nõuded on põhjendatud, siis kui lepingutes puudub vahekohtuklausel, peavad need kohtud kohtuasja läbivaatamise selles etapis lõpetama ja tunnistama, et neil puudub pädevus asja lahendada. Neil asjaoludel oleks ühenduse vastu esitatud kahju hüvitamise hagi puhul vaja hinnata lepingulisi õigusi ja kohustusi, mis EÜ artikli 240 alusel ei saa jääda välja liikmesriigi kohtu pädevusest.
- 68 Komisjoni esitatud esimest väidet tuleb hinnata lähtudes eeltoodud põhimõtetest.
- 69 Käesoleval juhul tuleb märkida, et kõigepealt järeltas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 60 Systrani ja Systran Luxembourggi hagi vastuvõetavuse hindamisel õigesti, et oma pädevuse määratlemiseks vastavalt EÜ artiklile 235 peab ta kohtutoimiku erinevaid asjassepuutuvaid dokumente silmas pidades kontrollima, kas Systrani ja Systran Luxembourggi esitatud kahju hüvitamise nõue põhineb objektiivselt ja üldiselt lepingulistel või lepinguvälistel kohustustel, mis võimaldab tuvastada, kas kohtuvaidluse alus on lepinguline või lepinguväline.
- 70 Seejärel kinnitas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 60, et need elemendid võivad ilmneada eelkõige poolte taotluste läbivaatamisel, tuleneda selle kahju tekkimise asjaoludest, mille hüvitamist nõutakse, ja isegi lepinguliste või lepinguväliste sätete sisust, millele vaidlusküsimuse lahendamisel tuginetakse.
- 71 Neist kaalutlustest lähtudes leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 62 niisiis, et aastatel 1975–2002 WTC/Systrani kontserni ja komisjoni vahel sõlmitud lepingute sisu kuulub kohtu pädevuse kontrollimise juurde ning selle tagajärjel ei muutu kohtuvaidluse olemus nii, et tekiks selle lepinguline alus. Seega otsustas Üldkohus, et ta võib vabalt uurida lepingu sisu, nagu ta teeb mis tahes dokumendiga, millele pool oma argumentide põhjendamiseks tugineb, et välja selgitada, kas see võib seada kahtluse alla pädevuse, mis talle on sõnaselgelt omistatud EÜ artikliga 235, ja see uurimine kuulub Üldkohtu pädevuse kindlakstegemiseks esitatud faktiliste asjaolude hindamise juurde.
- 72 Veel lisas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 63, viidates võrdluseks eespool viidatud kohtuotsusele *Guigard vs. komisjon*, et käsitletavas kohtuasjas, kus Systran ja Systran Luxembourg osutavad ainult lepinguväliste kohustuste rikkumisele, ei saa selle tagajärjel, et lepingupartner lihtsalt tugineb lepingust tulenevatele kohustustele, mis ei puuduta vaidlusalust tegevust, muutuda kohtuvaidluse lepinguväline olemus ja vaidlus ei saa jääda välja pädeva kohtu alluvusest.
- 73 Pärast täpsustamist vaidlustatud kohtuotsuse punktis 64, et see pool, kes väidab, et kohustust on rikutud, peab tõendama kohustuse sisu ja kuidas seda kohaldatakse kohtuasja asjaoludele, hindas Üldkohus esiteks vaidlustatud kohtuotsuse punktides 65–82 Systrani ja Systran Luxembourggi esitatud

kahju hüvitamise nõude sisu ja eelkõige tõendeid väidetavalt rikutud õiguste kuuluvuse kohta. Teiseks hindas ta nimetatud kohtuotsuse punktides 84–102, kas komisjonile etteheidetud käitumine on õigusvastane, hinnates üksikasjalikult arvukaid poolte vahel aastatel 1975–2002 sõlmitud lepinguid, et välja selgitada, kas mõne lepinguga anti komisjonile luba kõnealusel viisil käituda.

- 74 Selle analüüsi alusel asus Üldkohus seisukohale, et sedalaadi luba kõnealusele institutsioonile ei olnud antud, ja lükkas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 104 tagasi komisjoni väited, et hagi on vastuvõetamatu selle lepingulise aluse tõttu.
- 75 Samas peab märkima, et sellist otsust tehes rikkus Üldkohus õigusnormi käesoleva kohtuotsuse punktides 63–67 meenutatud põhimõtete kohaldamisel, mis reguleerivad kohtualluvuse kindlaksmääramist komisjoni vastu esitatud kahju hüvitamise hagide puhul, ning kontserni WTC/Systran ja komisjoni lepinguliste suhete õiguslikul liigitamisel, mis tõi kaasa nende Üldkohtu pädevust puudutavate nõuete rikkumise, mis on sätestatud EÜ artikli 225 lõikes 1 ning artiklites 235 ja 240.
- 76 Esiteks ei piirdunud Üldkohus nimelt selle kindlaksmääramisel, kas talle lahendada antud vaidlus on lepinguline või lepinguväline, ja nii omaenda pädevuse määratlemisel hagi vastuvõetavusele pühendatud kohtuotsuse osas talle esitatud toimiku dokumentide alusel selle kontrollimisega, kas pooltevahelise vaidluse ese tuleneb tõesti lepingust, mille põhjalik uurimine oleks käsitletava vaidluse sisuliseks lahendamiseks möödapääsmatu.
- 77 Vastupidi, Üldkohus leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 62 ekslikult, et tema pädevusse kuulub aastatel 1975–2002 WTC/Systrani kontserni ja komisjoni vahel sõlmitud erinevate lepingute sisu asjaomase juhtumi asjaoludest lähtudes ja konkreetselt hindamine, kuna ta saab lepingu sisu vabalt uurida, nagu ta teeb mis tahes toimikule lisatud dokumendiga.
- 78 Sellega viis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 84–102 oma pädevuse kindlaksmääramise raames läbi aastatel 1975–2002 WTC/Systrani kontserni ja komisjoni vahelisi majandus- ja kaubandussuhteid reguleerivate lepingute mitme tingimuse sisu üksikasjaliku hindamise, et kontrollida, kas komisjonil oli luba avalikustada kolmandatele isikutele autoriõigusega kaitstud teavet ja oskusteavet, mida Systran evib Systrani masintõlkesüsteemi Systran Unixi versiooni suhtes, leides, et komisjoni vastutuse lepinguline olemus sõltub sellise loa olemasolust. Nagu komisjon oma esimeses väites õigesti märgib, käsitleb selline analüüs aga institutsioonile etteheidetava käitumise seaduslikkust või ebaseaduslikkust ja kuulub seega vaidluse sisu juurde, mitte vaidluse olemuse esialgse määramise juurde.
- 79 Teiseks rikkus Üldkohus ka õigusnormi vaidlustatud kohtuotsuse punktides 84–102 aastatel 1975–2002 WTC/Systrani kontserni ja komisjoni vahel sõlmitud lepingute õiguslikul liigitamisel, kui ta otsustas, et silmas pidades erinevaid toimikusse lisatud dokumente ei mõjuta nende lepingute olemasolu vaidluse kvalifitseerimist EÜ artikli 235 tähenduses.
- 80 Selles osas tuleb märkida, et Üldkohus kinnitas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 62 ja 63 õigesti, et vaidluse olemuse muutmiseks ja sellele lepingulise aluse andmiseks ei piisa viitamisest ükskõik millistele lepingulistele suhetele hagejaga või lepingulistele kohustustele, mis ei puuduta vaidlusalust käitumist. Kui ühenduste vastu esitatud kahju hüvitamise hagi sisu arvestades ilmneb vajadus tõlgendada poolte vahel sõlmitud lepingut või lepinguid, et teha kindlaks, kas institutsioonile etteheidetav tegevus on õiguspärane või õigusvastane, ei ole vaidlus sellegipoolest ühenduste kohtute alluvuses.
- 81 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 70 märkis, on see käesoleval juhul siiski just nii. Nimelt ei ole vaidlust küsimuses, et hulk lepingulisi dokumente, mille komisjon esitas Üldkohtule ja mida ta meenutas oma apellatsioonkaebuse esimeses väites, sealhulgas komisjoni ja WTC 22. detsembri 1975. aasta leping, aastatel 1976–1987 WTC kontserni kuuluvate äriühingutega sõlmitud lepingud,

mille hulgas on eriti oluline 18. jaanuaril 1985 Gachot'ga sõlmitud tehnilise koostöö leping, koostööleping, 1988. ja 1989. aastal Gachot'ga sõlmitud litsentsilepingud ning portimislepingud, moodustavad tõesti vaidluse esemega seotud lepingulise konteksti, mille põhjalik uurimine on möödapääsmatu, et välja selgitada, kas komisjonile etteheidetud käitumine oli õigusvastane.

- 82 See järeldus tuleneb pealegi otseselt vaidlustatud kohtuotsuse teatud lõikudest, mis puudutavad vaidluse sisu. Nimelt kontrollis Üldkohus ise vaidlustatud kohtuotsuse punktides 158, 202 ja 216–222 selleks, et tuvastada vaidlusaluse käitumise õigusvastasus, üksikasjalikult komisjoni esitatud lepingulisi dokumente, mida ta käsitles kohtuotsuse punktides 181–187, seoses küsimusega, kas neis antakse sellele institutsioonile eraldi luba kõnealusel viisil käituda.
- 83 Kõiki neid kaalutlusi arvesse võttes tuleb asuda seisukohale, et Üldkohus eksis, kui ta pidas käsitletavat vaidlust lepinguväliseks EÜ artikli 235 ja artikli 288 teise lõigu tähenduses.
- 84 Nendel asjaoludel tuleb nõustuda apellatsioonkaebuse esimese väitega ja ilma, et oleks vajadust uurida apellatsioonkaebuse muid väiteid, tuleb vaidlustatud kohtuotsus tühistada osas, milles Üldkohus rikkus oma kohtualluvust puudutavaid eeskirju, mis on sätestatud EÜ artikli 225 lõikes 1 ning artiklites 235 ja 240.

Üldkohtule esitatud hagi

- 85 Euroopa Kohtu põhikirja artikli 61 esimese lõigu kohaselt võib Euroopa Kohus Üldkohtu otsuse tühistamise korral teha asjas lõpliku kohtuotsuse, kui menetlusstaadium seda lubab. Selline on olukord käesolevas asjas.
- 86 Käesoleva kohtuotsuse punktides 78–82 esitatust tulenevalt ei ole ühenduste kohtud pädevad läbi vaatama Systrani ja Systran Luxembourggi esitatud kahju hüvitamise hagi. Seetõttu tuleb käsitletav hagi jätta rahuldamata.

Kohtukulud

- 87 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 184 lõige 2 sätestab, et kui apellatsioonkaebus on põhjendatud ja Euroopa Kohus teeb ise kohtuasjas lõpliku otsuse, otsustab ta kohtukulude jaotuse.
- 88 Nimetatud kodukorra artikli 138 lõike 1 kohaselt, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuse suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.
- 89 Kuna käesolevas asjas on komisjon apellatsioonkaebuse raames kohtuasja võitnud ning kuna Systran ja Systran Luxembourg on kahju hüvitamise hagi raames kohtuvaidluse kaotanud, tuleb poolte käesoleva menetlusega seotud kohtukulud ja kõik Üldkohtu menetlusega seotud kulud jätta viimati nimetatute kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. Tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 16. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas T-19/07: Systran ja Systran Luxembourg vs. komisjon.
2. Jätta Systran SA ja Systran Luxembourg SA hagi kohtuasjas T-19/07 rahuldamata.
3. Mõista Euroopa Komisjoni poolt Euroopa Liidu Kohtus ja Euroopa Liidu Üldkohtus kantud kulud välja Systran SA-lt ja Systran Luxembourg SA-lt.

Allkirjad